Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 175

Tallinn, Toompea Esmaspäev, 10. november 2025

Algus 11.10, lõpp 12.43

Juhataja: Kalev Stoicescu (esimees)
Protokollija: Irene Kiil (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Alar Laneman, Mati Raidma, Priit Sibul, Peeter Tali
Komisjoni ametnikud: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Külli Jõgeda (nõunik)
Puudusid: Anti Poolamets ja Kristo Enn Vaga
Kutsutud: Eesti Energia ASi infoturbe riski ja vastavusvaldkonna juht Kädi Salumäe, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu juhatuse liige Lauri Almann ning poliitika- ja õigusvaldkonna juht Keilin Tammepärg, MTÜ Eesti Esmatasandi Tervisekeskuste Liidu juhatuse liige Georg-Marten Lanno, MTÜ Eesti Perearstide Seltsi esindaja Kerstin Jürgenson, Eesti Vee-ettevõtete Liidu esindaja Laura Vahtramäe, Eesti Interneti SA jurist Helen Aaremäe-Saar, Eesti Linnade ja Valdade Liidu nõunik Kaimo Käärmann-Liive, Eesti Haiglate Liidu esindaja Kristjan Hinn, Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liidu esindaja Kadri Maasik, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja poliitikakujundamise ja õigusosakonna juhataja Marko Udras, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja toiduvaldkonna juht Meeli Lindsaar, Justiits- ja Digiministeeriumi digitaristu- ja küberturvalisuse valdkonna asekantsler Tõnu Grünberg, riikliku küberturvalisuse talituse juhataja Taavi Viilukas, küberturvalisuse õigusnõunik Guido Pääsuke ning töövari Maria Jakimova (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:
1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine
Riigikogu riigikaitsekomisjoni nädala (10.11.2025-16.11.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 10.11.2025 kell 11.10
1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

Kohtumine teisipäev, 11.11.2025 kell 9.00
1. Riigikaitsekomisjoni liige Meelis Kiili kohtub komisjoni esindajana Iisraeli Riigikaitse-kolledži vanemstaabiohvitseride kursuslastega

Osalemine üritusel teisipäev, 11.11.2025 kell 10.45
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu ja liikmed osalevad Ühendkuningriigi ja Prantsusmaa suursaatkondade eestvedamisel toimuval Esimese maailmasõja lõppu tähistaval mälestuspäeval Kaitseväe kalmistul ning asetavad Riigikogu pärja Vabadussõjas langenud Ühendkuningriigi mereväelaste mälestamiseks.

Komisjoni istung teisipäev, 11.11.2025 kell 14.00
1. Ülevaade julgeolekuolukorra arengutest

Osalemine üritusel teisipäev, 11.11.2025 15.00
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu ja liige Mati Raidma esinevad ettekannetega kõrgematel elanikkonnakaitse kursustel Vihulas

Kohtumine kolmapäev, 12.11.2025 kell 15.00
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu kohtub Ukraina suursaadiku Volodymyr Boiechkoga

Komisjoni istung neljapäev, 13.11.2025 kell 14.00
1. Riigikaitsekomisjoni raporti projekt „Riigi valmisolekust julgeolekuohtude ennetamiseks ja tõrjumiseks halvenevas julgeolekuolukorras"

Kohtumine neljapäev, 13.11.2025 kell 15.30
1. Riigikaitsekomisjoni liikmed Meelis Kiili ja Peeter Tali kohtuvad komisjoni esindajatena Balti Kaitsekolledži vanemohvitseridest kursuslastega

Osalemine üritusel reede, 14.11.2025 kell 14.00
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu osaleb Riigikogu esindajana Kaitseväe 107. aastapäeva raames Kaitseväe kalmistul toimuval tseremoonial, kus asetab langenud kaitseväelaste mälestamiseks Riigikogu pärja

Kohtumine reede, 14.11.2025 14.40
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu kohtub USA Kongressi ametnike delegatsiooniga

Osalemine üritusel pühapäev, 16.11.2025 kell 13.00
1. Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu ja aseesimees Leo Kunnas osalevad Saksa rahva leinapäeva mälestusüritusel Maarjamäe Saksa sõjaväekalmistul, kus asetavad langenute mälestamiseks Riigikogu pärja

Otsustati:
1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Enn Eesmaa, Leo Kunnas, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (664 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine

Arutati eelnõu edasise menetlusega seonduvat.

Otsustati:
2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 19.11.2025 14:00 (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Alar Laneman, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine
Arutati eelnõu.

Kalev Stoicescu tuletas meelde, et eelnõu näol on tegemist Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmisega, millega Eesti on võrreldes teiste riikidega pigem hiljaks jäänud, seaduse subjektidele on seaduse jõustumisel üleminekuaeg üldreeglina kolm aastat. Seejärel palus K. Stoicescu eelnõu kohta ettepanekuid ja arvamusi esitanud Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu (ITL), Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja Eesti Perearstide Seltsi esindajatel oma ettepanekuid tutvustada ja Justiits- ja Digiministeeriumi esindajatel vastata.

Lauri Almann tõi välja ITLi jaoks kriitilisemad teemad. Esiteks, küberturvalisuse 2. direktiivi (NIS2) ülevõtmisega Eesti õigusesse liigutakse seniselt teenusepõhiselt riski-hinnangult organisatsioonipõhisele lähenemisele. L. Almanni sõnul tuleks vältida eba-mõistlikku ja keerulist halduskoormust. Teiseks, küberintsidendi mõiste on Eesti õigusruumis NIS1 vastuvõtmisega defineeritud oluliselt laiemana, kui Euroopa direktiiv seda ette näeb. Ettepanek on jääda rangelt raamidesse, mida Euroopa Liit NIS2 direktiivina ette kirjutab. Kui tuua intsidendi mõistesse sisse oht, siis oluliselt laiendatakse seda, mida Euroopa Liidu direktiiv ette näeb ja tekitatakse palju ebamäärast olukorda.

Keilin Tammepärg märkis, et ITL toetab Eesti Kaubandus-Tööstuskoja esitatud ettepanekuid, mis kõik vajavad lahendamist. K. Tammepärg ütles selgituseks, et ITLi ettepanekud on kokku pandud koos ITLi liikmetega, kes on kehtiva küberturvalisuse seaduse subjektid. K. Tammepärg selgitas järelevalvemeetmete täpsustamise ja korraldusega seonduvat.

Lauri Almanni sõnul ei ole direktiivi ülevõtmine ajakriitiline ning lisas, et eelnõu vastuvõtmisega mitmekordistub küberturvalisuse seaduse subjektide arv, seega mõju on suur.

Kalev Stoicescu tänas ITLi esindajaid arvamuse ja ettepanekute tutvustamise eest ning palus eelnõu algataja esindajate selgitusi.

Guido Pääsuke selgitas küberintsidendi mõistega, riikliku järelevalvega ja organisatsioonipõhisusega seonduvat. Küberintsidendi puhul jätkatakse olemasoleva õiguse rakendamist. Oluline on teada, mis on oht, sest oht võib realiseeruda. Riiklik järelevalve on laias laastus sätestatud korrakaitseseaduses. Organisatsioonipõhise nõude toob sisse direktiiv.

Leo Kunnas märkis, et ITL on formuleerinud konkreetsed ettepanekud paragrahvide ja punktide kaupa. Kas Justiits- ja Digiministeerium on valmis selgitama, milliseid ettepanekuid nad toetavad ja millistele nad on vastu?

Kalev Stoicescu palus kommenteerida ajakriitilisusega seonduvat.

Guido Pääsuke vastas, et Eesti vastu on algatatud rikkumismenetlus. Kui läheb kohtusse, siis võib tulla trahv.

Tõnu Grünberg vastas L. Kunnasele, et Justiits- ja Digiministeerium esitab oma seiskohad kirjalikult.

Enn Eesmaa palus lisakommentaari mõistetele „küberintsident“ ja „oht“.

Lauri Almann selgitas. Sõnaga „küberintsident“ on seotud rida kohustusi, mis tulevad tuhandetele ettevõtjatele. Eestis on traditsiooniliselt tõlgendanud küberintsidendi mõistet laiemalt kui Euroopa Liit ise. See tekitab vastavusriski nendele ettevõtjatele, kellel see kohustus on ja avab väga suure tõlgendamisruumi. Teavitamiskohustus on väga selgelt reguleeritud. Samm edasi oleks, kui Eesti võtaks NIS2 rakendamisel seisukoha teha täpselt nii, nagu Euroopa Liit ütleb, mitte rohkem.

Kalev Stoicescu sõnul jääb talle segaseks, et ühelt poolt ITL ütleb, et teeme sammu justkui edasi ja võtame endale rohkem, teiselt poolt nagu ei tee mitte midagi enamat, kui meil juba seadusandluses on. Kuidas siis on lõpuks?

Lauri Almann vastas, et samm edasi ITLi seisukohast tähendab seda, et teeme natuke vähem, kui Euroopa Liit nõuab. Ettepanek on teha seda, mida direktiiv ütleb. Direktiiv ütleb seda, et küberintsident on väga selgelt seotud konkreetse kahjuga.

Guido Pääsuke vastas, et see oleks samm tagasi tänasest definitsioonist ning võib tekitada ohu, et ei saada teavitusi turvanõrkustest, millest edasi teavitada teisi subjekte. Ettevõtjad kapselduvad oma intsidentidesse ega jaga teavet võimalike ohtude või riskide kohta, vaid reageerivad alles siis, kui probleem on juba aset leidnud. Digiriigil võiks olla võimalus teavitada teisi osapooli potentsiaalsetest ohtudest ning rakendada ennetavaid meetmeid, et vältida intsidente enne nende toimumist.

Kalev Stoicescu küsis, et kui kaua Justiits- ja Digiministeerium ning ITL on omavahel dialoogis olnud nende teemadega ja kas nad näevad seisukohtade ühtlustamist.

Lauri Almanni sõnul ei ole ITL vastu, et küberohtudega tegeleda ega selle vastu, et vahetada infot. ITL on selle vastu, et oluliselt laiendada kohustust, mida Euroopa Liidu direktiiv meile paneb, sest sõnaga küberoht kaasneb teavitamiskohustus ning annab palju subjektiivseid õigusi järelevalvemenetluses. See, millised ohud on ettevõtetel, tulevad välja auditites, küberturvalisuse meetmetes, järelevalvemenetlustes. Kui Euroopa Liidu direktiivis on kitsendav termin, siis sellel on hea põhjus. Vastasel korral tekiks suur ebamäärasus ja kuritarvitamise võimalus. Ohuhinnangute ega info vahetamise vastu ei ole keegi.

Keilin Tammepärg lisas, et NIS1 direktiiv, mille alusel tehti esimene küberturvalisuse seadus, ütles, et küberintsident on sündmus, mis kahjustab ja Eesti kirjutas seadusesse „kahjustab või ohustab“. NIS2 ütleb, et „kahjustab“, kuid Eesti ütleb ikka, et see „ohustab või kahjustab“. Kuna praegu muudetakse seadust ja direktiiv võetakse üle minimaalselt, siis viia ka see minimaalseks. Ettevõtjate probleem on selles, et kõigist võimalikest ohtudest ei ole realistlik pidevalt teavitada. Järelevalvemeetmete osas on ITLi ettepanekud täpsustavad.

Kalev Stoicescu sooviks, et leitaks lahendus, kuid prevaleerima peab põhimõte, mida eelnõu algataja rõhutas juba esimesel lugemisel – NIS2 direktiiv võetakse üle üksnes minimaalses ulatuses.

Priit Sibul esitas ITLile küsimuse, viidates nende varasemale seisukohale, et nad ei ole ohuhinnangute vahetamise vastu. Kas ja millistes §-s on see selles eelnõus reguleeritud?

ITLi esindajad lubasid selle saata kirjalikult.

Taavi Viilukase sõnul oli eesmärk kehtivat õigust mitte muuta. Ta tõi näite, kas küberintsident on sündmus, mis ohustab või kahjustab. Praktikas on näiteid, kus oht on leitud ja teada antud, aga paraku ei tehta midagi ja hiljem kulutatakse kõigi aega ja ressursse mitmekümnekordselt, et tagajärgedega tegeleda.

Kalev Stoicescu sõnul tuleb silmas pidada ka seda, et eesmärk on seadus jõustada 1.01.2026, seega väga palju aega ei ole. Palve on, et eelnõu algataja esindajad koos asjast huvitatutega, eeskätt ITLga, räägiksid asjad kiiresti läbi ja eelnõu algataja vaataks, kas esitab ettepanekuid juhtivkomisjoni muudatusettepanekuteks või mitte. Oluline ei ole ainult direktiivi ülevõtmine, vaid ka selle praktiline rakendamine ning tagamine, et ettevõtted, kelle katuseorganisatsioonid siin täna osalevad, viiksid selle ellu.

Laura Vahtramäe ütles, et Eesti Vee-ettevõtete Liit toetab ITLi ettepanekuid. Kui suuremate vee-ettevõtete vastu tehakse 800–1500 küberrünnakut päevas, mis tegelikult on käsitletavad küberohuna, siis kuidas sellisel juhul see teavituskohustus toimib? Mis selle 1500 küberrünnakuga peale hakatakse? Et nendest küberohtudest ei saaks päriselt intsidenti, mis kahju toovad, siis võetakse loomulikult meetmeid kasutusele. Selleks on võimalik rakendada Eesti infoturbestandardit või rahvusvahelist standardit. Peame aru saama, mis see küberoht on, millest tuleb teavitada, nii et neid teavitusi ei tuleks tuhandeid päevas.

Tõnu Grünberg märkis, et igast väiksemast ohust ei saa ega peagi teavitama.

Mati Raidma sõnul on libe tee rääkida väikestest ohtudest ja suurtest ohtudest, sinna vahele mahuvad veel keskmised ohud.

Marko Udrase sõnul toetab Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (EKTK) ITL-i ettepanekuid ning loodab, et need võetakse arvesse. Ettevõtjad soovivad lihtsat ja arusaadavat seadust, et mõista, kas seadusest tulenevad kohustused neid puudutavad, selleks ilma eraldi juristi palkamata. EKTK palub Justiits- ja Digiministeeriumil koostada lihtsa juhendi, mis aitaks ettevõtjal määrata, kas ta kuulub küberturvalisuse seaduse subjektide hulka. M. Udras tõi näite sättest, kus viidati küberturvalisuse seadusele, mis omakorda viitas Euroopa Komisjoni soovitusele ning sealt edasi veel ühele Euroopa Liidu määrusele. Seega peaks ettevõtja lugema kolme õigusakti ja kümneid paragrahve, et aru saada, kas seadus temale üldse kohaldub. Juhend võimaldaks ka ilma juristihariduseta isikul aru saada seaduse subjektidest. M. Udrase arvates oleks soovitatav, et riigikaitsekomisjon toetaks seda ettepanekut.

Kalev Stoicescu sõnul on tegemist mõistliku ettepanekuga ning tõi näite tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu menetlemisest.

Taavi Viilukas ütles, et infot saab Eesti.ee portaalist ning edaspidi äriregistrist ja Maksu- ja Tolliameti kodulehelt.

Guido Pääsuke lisas, et subjektsus lähtub ettevõtja poolt riigile esitatud andmetest ja sellest, mida ta ühe või teise aruandluse või registreeringu käigus annab.

Marko Udrase sõnul on EKTK teine ettepanek luua toetusmeetmed. Kuna küberturvalisuse seaduse subjektide hulk suureneb ja osadele ettevõtetele tulevad need kohustused esimest korda, siis võiks riik luua ka teatud toetusmeetmed, et ettevõtted saaksid uute nõuetega kohaneda. Eelnõu seletuskirjas on välja toodud, et Justiits- ja Digiministeerium plaanib teatud toetusmeedet, aga mõistlik oleks, et seda toetusmeedet menetletakse seaduse eelnõuga samal ajal ning võimalikult kiiresti.

Kalev Stoicescu sõnul oli tal sama küsimus. Millised võiksid olla kaasnevad kulud ja kas oleks mõeldav organisatsioone toetada? Samas peab hoolega mõtlema, et kas ja kuidas toetada, sest kohusetundlikumad ettevõtted ja organisatsioonid on näinud vaeva ja investeerinud küberturvalisusesse, aga on ka neid, kes ei ole.

Taavi Viilukase sõnul on toetusmeede väljatöötamisel, kuid neid saab rakendada alles peale küberturvalisuse seaduse vastuvõtmist.

Kerstin Jürgenson ütles, et infoturve on perearstide vaatest väga oluline, sest andmeid on vaja kaitsta. Umbes pooled perearstid tegutsevad üksikpraksises (perearst, kaks pereõde ja mõni assistent). On oluline, et rakendatavad meetmed oleksid rakendajatele arusaadavad ja jõukohased. K. Jürgenson rääkis maksimaalse (7 miljonit eurot) trahvimääraga seonduvast. Palve oleks kaaluda võimalust kõige suuremate ja kriitilisemate kohustuste suhtes erandeid sisse tuua. Lisaks ütles K. Jürgenson, et perearstikeskused on peaaegu täielikult riiklikul rahastusel põhinevad ettevõtjad ja neil on kulumudelis infoturbe jaoks ette nähtud 49 eurot

kuus nimistu kohta.

Tõnu Grünberg tunnustas perearste kaasa mõtlemast. Isegi kui eelnõu 1. jaanuaril 2026 jõustub, siis saab jätkuvalt vaadata, kas on võimalik mingeid muudatusi teha. Igal juhul ei unustata perearste ära.

Kristjan Hinn nõustus ITLi märkustega. K. Hinni sõnul on väikesed, aga ka suured haiglad mures, et Riigi Infosüsteemi Ametil tekib võimalus mistahes haiglale määrata audit, mille haigla ise kinni peab maksma. Ta rääkis infoturbe rahastuse defitsiidist.

Georg-Marten Lanno ütles, et Eesti Esmatasandi Tervisekeskuste Liit on esitatud ettepanekud heaks kiitnud. Tervisekeskuste põhitegevus on üldarstiabi osutamine, kuid praktikas on halduskulu katmata. Tahaks, et perearstid saaksid oma tööd teha. Üks asi on küberkulu, aga tegelikult kõik kulud on katmata, mis puudutab haldust ehk juhtimiskulu.

Peeter Tali sõnul on ühiskond ja üksikisikud haavatavad, kui delikaatsed isikuandmed peaksid lekkima ning meenutas, et paar korda on varasemalt nii juhtunud. Kas Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusest (TEHIK) on ka mingit kasu või peate kõike ise tegema?

Kerstin Jürgenson vastas perearstide seisukohast, et TEHIKust on kasu, aga perearstidel on kaks eraldi platvormi. Üks on perearstide enda tööprogramm, millega igapäevaselt töötatakse ning mille andmed edastatakse tervise infosüsteemi, kus tagatakse nende andmete säilitamine. Kõik perearstid peaksid oma programmi eest vastutama, aga tegelikult ei ole väga head kontrollivõimekust ega kompetentsi, kuidas seda hinnata. Soovitakse riiklikku sekkumist, sest programmi hindamine ei ole perearstidele jõukohane.

Kaimo Käärmann-Liive rääkis kohalike omavalitsuste hallatavate asutuste töötajate piirmääraga seonduvast ning soovitas kaaluda piirmäära 100.

Guido Pääsukese sõnul seaduses piirmäära ei ole, see on Vabariigi Valitsuse võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuete määruses.

Meeli Lindsaar tunnustas ITL-i ja Kaubandus-Tööstuskoda konkreetsete ettepanekute eest. Suurenev probleem uute nõuete puhul on auditeerimiskohustus, mis pannakse ettevõtjatele kergekäeliselt ega hinnata kumulatiivset mõju - ühe, teise ja kolmanda seaduse nõuete auditeerimiskohustus. Audiitorid on ääretult kallid, tegemist on sadade tuhandete eurodega, mida ettevõtjatena makstakse auditeerimiskohustuse nõuete täitmiseks.

Guido Pääsuke ütles, et auditeerimise probleemiga tegeletakse ja otsitakse uusi lahendeid. G. Pääsukese sõnul muudeti võrgu infosüsteemi nõudeid, kus vaadati üle ettevõtjate riskitasemed ja muudeti auditeerimiskohustust. Uuritakse, kui suures ulatuses on võimalik tulevikus elektrooniliselt esitatud andmete põhjal eeltööd ära teha ning tõenäoliselt esitatakse lähiajal uued ettepanekud Vabariigi Valitsuse määruste raames.

Kadri Maasik kommenteeris eelnõu ulatust ning millistele organisatsioonidele seadus kohalduma peaks. Eelnõu kooskõlastusringil tehtud esmane tähelepanek oli seaduse kohaldamisala võimalik laienemine ka näiteks veini maaletoojale samas ulatuses nagu

elutähtsa teenuse osutajale. K. Maasiku sõnul annab direktiiv liikmesriikidele kaalutlusõiguse määrata, millised toidukäitlemise ettevõtjad kuuluvad direktiivi kohaldamisalasse ja millised mitte.

Kalev Stoicescu ütles, et esitatud sõnavõttudes toodi esile mitmeid ettepanekuid, kriitikat ning tänusõnu Justiits- ja Digiministeeriumile. Loodetavasti on võimalik eelnõuga edaspidi sujuvalt edasi liikuda, et leida lahendus, mis tagab, et need organisatsioonid ja ettevõtted, keda see eelnõu otseselt puudutab, jääksid rahule ja vaataksid tulevikku suurema kindlusega. K. Stoicescu küsis eelnõu algatajalt, kas neil on võimalik käesoleva nädala jooksul koos ITLi ja teiste huvitatud osapooltega arutluse all olevad teemad veel kord üle vaadata, et tagada eelnõu menetlemine kiires tempos. Ta ütles, et juhul kui eelnõu algataja esitab omapoolsed ettepanekud, mis vormistatakse juhtivkomisjoni muudatusettepanekutena, võiks järgmine kohtumine eelnõu algatajate esindajatega toimuda järgmise nädala esmaspäeval komisjoni istungil. Samuti palus ta sellest kiiresti teada anda, et oleks selge, millises tempos menetlust jätkatakse. Esialgu jäädakse kavandatud jõustumise kuupäeva (1. jaanuar 2026) juurde, kuid ajaraam on väga piiratud. K. Stoicescu palus ka teistelt osapooltelt mõistvat suhtumist ning rõhutas, et eesmärk on leida lahendus, mis võimaldab eelnõuga edasi liikuda.

Leo Kunnas ütles, et kuna paragrahvid ja lõiked, mida tuleks muuta, on konkreetselt välja toodud, siis on mõistlik, et asjaomased osapooled kohtuvad omavahel ning arutavad ettepanekud ühiselt läbi. Kui kõigis küsimustes ei saavutata konsensust, siis saab arvesse võtta ka kirjalikke seisukohti ja põhjendusi, näiteks kui Justiits- ja Digiministeerium ei toeta teatud ettepanekuid. L. Kunnase arvates on kodutöö põhjalikult tehtud, kuid protsess ei ole veel lõpuni viidud.

Guido Pääsukese sõnul on kõigi teemadega otsitud alternatiive, mis on paljuski ka eelnõusse tulnud.

Otsustati:
3.1. Jätkata arutelu komisjonis 17.11.25 istungil (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Alar Laneman, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu, Peeter Tali).

4. Info ja muud küsimused
Käsitleti komisjoni eelseisvaid istungeid ja kohtumisi.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Irene Kiil
protokollija